

۲۰۱۹۸۴۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کار آفرینی

مرتبه محرک توسعه

نوشته: محمدرضا جعفرپناه

سرشناسه	: جعفرپناه، محمدرضا، ۱۳۴۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: کارآفرینی موتور محرک توسعه/ نوشته محمدرضا جعفرپناه.
مشخصات نشر	: تهران : انتشارات شریف، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۰ ص: مصور (رنگی).
شابک	: ۳۰۰۰۰۰ ریال ۲-۴۴-۰۴۵۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۰۰.
موضوع	: کارآفرینی
موضوع	: Entrepreneurship
موضوع	: کسب و کار خرد
موضوع	: Small business
ده بندی	: ۱۳۹۷.۲/۵۶۱۵ ج/۳۷
ده بند دیوید	: ۰۴/۳۳۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۹۰۶۱۸

عنوان	: کارآفرینی موتور محرک توسعه
تألیف	: محمدرضا جعفرپناه
نوبت چاپ	: اول بهار ۱۳۹۸
انتشارات	: نشر شریف
لیتوگرافی	: رجاء نقشین
چاپ	: شریف
حروفچین و صفحه آرا	: محمدرضا جعفرپناه
شمارگان	: ۱۰۰۰ جلد
قیمت	: ۳۰/۰۰۰ تومان
شابک	: ۳۰۰۰۰۰ ریال ۲-۴۴-۰۴۵۷-۶۰۰-۹۷۸

فهرست	صفحه
پیشگفتار	۵
مقدمه	۶
چکیده	۱۰
مقدم و تا بخش کارآفرینی	۱۱
تعاریف مختلف کارآفرینی	۱۲
کارآفرین کیست؟	۱۶
اهمیت کارآفرینی از نظر ایجاد اشتغال	۲۵
ایجاد زیست بوم کارآفرینی، صنایع فرهنگی، رونق تولید و اشتغال	۲۹
مهم‌ترین عوامل موثر در کارآفرینی	۳۱
ده قدم تا اعتماد به نفس	۳۳
تعریف خلاقیت	۴۵
فرآیند کارآفرینی / نگاه کارآفرینانه	۴۹
هفت قانون برای کارآفرین نوپا	۵۳
ده نکته لازم برای کسب و کارهای کوچک و جدید در کارآفرینی	۵۶
تعریف طرح کسب و کار	۶۱
۴۰ روش برای ایده پردازی کسب و کار	۶۲
۵ اقدام کلیدی برای شناسایی استعدادها	۶۹

۷۲	مباحث فرهنگی مهم‌ترین چالش کارآفرینی
۸۵	ضرورت پرورش و آموزش کارآفرینان
۸۶	کارآفرینی به معنی فرآیند نوآوری
۹۰	تعریف کارآفرینی از دیدگاه ژوزف شومپتر
۹۱	اهمیت، ضرورت و ایجاد توانمندسازی زنان سرپرست خانوار
۱۰۱	نقش و تأثیر خودباوری در کارآفرینی
۱۰۷	۱۰ ایده کارآفرینی در منزل برای خانم‌ها
۱۴۳	۶۰ نکته ارزش کارآفرینی را نشان می‌دهد
۱۵۱	مهارت آموزی موتور محرک توسعه کشور است
۱۶۲	۹ روش برای آموزش کارآفرینی به کودکان
۱۶۷	۲۰ ایده کارآفرینی اینترنتی
۱۷۱	نقش مراکز رشد و شتاب دهنده‌ها در کارآفرینی
۱۷۸	خلاقیات شناسی شغلی، نوآوری و کارآفرینی
۱۸۰	کارآفرینی مهم‌ترین شاخص توسعه
۱۸۴	کارآفرینی موتور محرک توسعه
۱۸۷	نقش کارآفرینی در اقتصاد مقاومتی
۱۹۳	نتیجه گیری
۱۹۴	منابع

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
خداوند بخشنده‌ی دستگیر کریم خطا بخش پوزش پذیر

پیشگفتار

بی شک بزرگترین دغدغه‌های مسئولین و تصمیم گیرندگان کلان هر کشوری، وضعیت اقتصادی آن کشور می‌باشد. رشد اقتصادی هر کشور رابطه زیادی با ایجاد و بهبود زیر ساخت های اقتصادی آن دارد، ولی عامل دیگری که اهمیت بسزایی در دستیابی به اهداف تعیین شده دارد، توسعه و تسهیل فضای کسب و کار است که ایجاد، حفظ و بهبود آن نشانه‌ی در اهداف اقتصادی تبیین شده دارد. از آنجایی که فعالیت‌های اقتصادی بیشتر منوط به شد سرمایه‌گذاری، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد مردم، مالیات برای دولت و رفاه جوامع می‌گردد، کلیه کشورها برای ایجاد فضای کسب و کار توسط فعالان اقتصادی تلاش می‌کنند. توسعه بخش خصوصی در یک اقتصاد بر مجموعه پیچیده‌ای از قوانین، زیر ساخت های زیربنایی، نهادهای، مقررات بازار کار، سیستم ارتقاء فناوری، آموزش و یادگیری، سلامت و درست کنار هم قرار گرفتن این مجموعه به خودی خود اتفاق نمی‌افتد. لذا زیر ساخت های نهادی و زیر بنایی برای توسعه و کسب و کار از الزامات اولیه اجرای این سیاست‌هاست. اصلاح فضای کسب و کار و بهبود شاخص‌های سنجش آن در عرصه جهانی به هنگامی اساسی در جهت تقویت جنبه مشارکت بخش خصوصی در عرصه اقتصاد، یک سبب ارتقای سطح اشتغال و تولید در کشور می‌شود، همچنین به طور قطع شرایط را برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی و تسهیل جریان فناوری به داخل کشور و فرآیندهای تجارت آسان‌تری، ایده، محصول و خدمات جدید فراهم می‌آورد. آشنایی با محیط کسب و کار و نیز آشنایی با عوامل پویش برنده و بازدارنده زیر ساختی، فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در توسعه کارآفرینی و کسب و کار نیز مهم است. محیط مناسب و بستری برای رشد و

پرورش کارآفرینان و فعالیت‌های کارآفرینی تبدیل خواهد شد، در واقع هر چیزی روی فعالیت‌های کسب و کار تاثیر می‌گذارد، اما جزئی از آن واحد نیست را فضای کسب و کار گویند. از این رو می‌توان گفت اساسی ترین نقش یک کارآفرین درک فضای اقتصادی محیطی است که قصد شروع یک فعالیت در آن را دارد. لذا بررسی و شناخت راهکارهای رفع یا تضعیف اثر این توان در کشور، بخشی از اهداف اصلی است. از سوی دیگر، بخشی از جامعه کسب و کار ایران در آینده ای نزدیک، می بایست با محیط کسب و کار و نحوه اثر بر آن آشنا باشند تا مسیر موفقیت کسب و کار آنان بطور دقیق تری مورد برنامه ریزی قرار گیرد.

مقدمه:

کارآفرینان ایران به مفاهیمی است که در صورتی که دولتها نسبت به آن اهتمام ورزند، هر یک صد ساله را در دهه‌ای خواهند گذراند. رشد شتابان کارآفرینی در جهان چندی نیست که باعث تحول عظیم در رویدادهای اقتصادی از یک طرف و افزایش شکاف و فاصله میان کشورهای توسعه یافته است و عدم برنامه‌ریزی اجرایی صحیح در این حوزه این فاصله را بیش از پیش افزایش خواهد داد. رشته‌هایی که ظاهراً نقشی در تولید ملی ندارند نادیده انگاشته می‌شوند و عاقلان این که درصد بالایی از ارزش افزوده در همین نوع تولید داخلی قرار دارد. بیدار بیاوریم کشورهای که بر روی مد، طراحی، معماری، سینما، کتاب و سایر رشته‌هایی که در وهله اول به نظر می‌رسد چندان با کارآفرینی میانه‌ای ندارند سرمایه‌گذاری نمودند و در نتیجه هم بسزای در رفاه اقتصادی یک جامعه بدست آوردند. امیدواریم با هدایت و نظارت صحیح مسجیان این گونه رشته‌ها بخصوص رشته‌های هنری، زمینه‌ساز جهش چشمگیر اقتصاد در کشورمان باشیم. برای این که شناخت و تبیین درستی از هر مفهوم یا پدیده داشته باشیم، نیازمند آن هستیم که تعریف شفاف و واحدی داشته باشیم، ولی متأسفانه در مورد کارآفرینی این تعریف وجود ندارد، ولی در سیر تبیین این مفهوم، تعاریف متفاوتی از دیدگاه‌های

گوناگون برای آن بیان گردیده است. پیتز راکر معتقد است که کارآفرین کسی است که فعالیت اقتصادی کوچک و جدیدی را با سرمایه خود شروع می‌نماید. کارآفرین ارزش‌ها را تغییر می‌دهد و ماهیت آنها را دچار تحول می‌نماید. رابرت هیسریج در تعریف کارآفرینی می‌گوید: کارآفرینی فرایند خلق چیزی نو، با صرف وقت و تلاش بسیار و پذیرش خطرات مالی و روحی و اجتماعی برای بدست آوردن منابع مالی، رضایت شخصی و استقلال است. احمد بورداربانی در تعریفی که از کارآفرینی ارایه می‌دهد، معتقد است: «کارآفرین فردی است که دارای ایده نو و جدید است و از طریق فرایند مناسب و ایجاد یک کسب و کار، شرکت و قبول مخاطره، محصول یا خدمات جدیدی را به جامعه معرفی می‌کند. همچنین شاه‌حسینی در تعریف کارآفرینی می‌گوید: کارآفرینی نیازمند وجود فرهنگ خاصی است و بر اساس اصل تأثیر متقابل حوزه‌های مختلف فرهنگ و اجتماع، فرایند کارآفرینی از حوزه‌های دیگر فرهنگ از جمله حوزه اخلاق، مذهب، ارزش‌ها، عقاید، تنوع و تناسلی تأثیر می‌پذیرد.

دولت‌ها در سراسر جهان به این نتیجه رسیده‌اند که کارآفرینی می‌تواند اقتصاد آنها را دگرگون کند. به همین علت کشورها، سیاست‌ها، برنامه‌های مفصلی را برای گسترش چنین فرهنگی در جامعه خود تدارک می‌دانند همچنان مسیر رشد و پویایی‌شان را ادامه دهند. اما دولت‌ها نمی‌توانند همه کارها را به تنهایی انجام دهند. بخش‌های خصوصی و غیرانتفاعی نیز باید بخشی از مسئولیت را به عهده بگیرند. ساختار اقتصادی دنیای امروز با گذشته به طور اساسی تفاوت دارد. شاخص‌های سخت‌افزاری و دارایی‌های مشهود که دیروز در جایگاه یک بنگاه اقتصادی نقش تعیین کننده داشت جای خود را به نوآوری، ابداع، خلق محصولات جدید، راهبردهای نرم افزاری داده است. اگر دیروز ثروتمندترین افراد دنیا آن‌هایی بودند که مالک ماشین بیشتری در اختیار داشتند نظیر راکتورها، امروز ثروتمندترین مردم دنیا افرادی با سرمایه و مدار و کارآفرین مانند بیل گیتس مدیر شرکت مایکروسافت در آمریکاست. لذا توسعه اقتصادی دنیای امروز برپایه نوآوری و خلاقیت و استفاده از دانش استوار است. این اقتصاد

را اقتصاد مبتنی بر دانش یا اقتصاد دانش محور می‌گویند. تولید علم و دانش، بهره‌گیری از دانش و گسترش آن در سطح جامعه در تمام زمینه‌های اجتماعی توانمندی و قدرت ایجاد می‌نماید. کشورهایی که بخش قابل ملاحظه‌ای از تولید علم و دانش را به خود اختصاص داده‌اند، از نظر صنعتی توسعه یافته و از توان اقتصادی و سیاسی بالایی برخوردارند. بدیهی است تولید علم و دانش جز از راه تحقیق حاصل نمی‌گردد.

رابطه سرمایه‌گذاری در امر تحقیقات و تولید علم و رابطه تولید علم با توان اقتصادی و سیاسی کشورها یک رابطه مستقیم است. به کارگیری دانش و مدیریت در هر جامعه زیر بنای نوآوری و خلاقیت‌هاست. بنابراین لازمه رشد اقتصادی در دنیای امروز توسعه مراکز تولید دانش، فناوری و مهارت‌های فنی است که مهمترین آن‌ها دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی هستند. دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی به عنوان رکن اساسی در توسعه همه جانبه کشور، از هر نظر مورد حمایت قرار گیرند و محققان و اساتید باید از جایگاه ویژه‌ای برخوردار باشند تا با آسایش خیال قادر باشند نیروهای جوان و طالب علم کشور را اهل فکر و داور، نوآور و خلاق پرورش دهند. در دنیای امروز بزرگترین سرمایه‌های یک بنگاه اقتصادی نیروهای مسلح فکر آدگیرنده و خلاق آن‌ها هستند و این نیروها کسی جز کارآفرینان نیستند. فرهنگ کارآفرینی در کارآفرینان به عنوان بخشی از جامعه، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای متمایزی برخوردار است که می‌توان به آن خرده فرهنگ کارآفرینی اطلاق نمود. نحوه شکل‌گیری و تمرکز علمی کارآفرینی، روش‌ها و شیوه‌های خاصی را می‌طلبد که بر پایه باورها و ارزش‌های ویژه‌ای استوار شده است. مجموعه این روش‌ها و باورها را می‌توان یک فرهنگ تلقی نمود. در واقع فرایند کارآفرینی در بطن خود فرهنگ خاصی را نهفته دارد. کارآفرینان، افرادی هستند که تکنولوژی و دانش را با فرصت‌ها و نیازهای بازار ترکیب کرده و سپس با توجه به نواقص و واکنش‌های بازار، سبب یکپارچگی و سازگاری بازار و دانش شده و شکاف میان آن دو را پر می‌کنند. از سوی دیگر نیز جامعه کنونی در حال حاضر با سرعتی شتابان به سمت جامعه دانش‌پیش می‌رود، جامعه‌ای که در آن منابع فیزیکی و مادی مزیت خود را نسبت به منابع فکری و

علمی از دست داده و سرمایه اصلی آن استعداد و خلقت اعضای آن جامعه به شمار می رود. بنابراین می توان گفت قسمت اعظم فرهنگ کارآفرینی در جوامع کنونی متأثر از دانش، خلقت در صنعت، نوآوری و ... است و در مجامع علمی بسیار به کار برده می شود و همه اینها گواه این ادعا است که فرهنگ کار آفرینی در محیطی امکان پذیر است که هنجارهای غالب بر آن محیط، ارزش ها و باورهای فرهنگ کار و علمی را تقویت نمایند. پژوهش همواره موجبات گسترش مرزهای دانش در حوزه های علمی و تکامل هر منظمی علمی همانند کارآفرینی را فراهم می سازد. پژوهش های کارآفرینی که مدته نزدیک به چهل سال دارند، اکنون به عنوان یک حوزه علمی مهم در بین پژوهشگران زیادی مطرح هستند. باید توجه داشت که توسعه علمی یک منظومه دانشگاهی همانند کارآفرینی، نیازمند توسعهی بنیان های نظری، تبیین و تدوین چارچوب های مفهومی و الگوهای تجربی و بهره گیری از روش شناسی های پژوهش علمی مقتضی است. از رهگذر آن، سنت و هنجارها، بنیان ها، فرآیندها، پیشرفت ها، قابلیت ها، ضعف ها و مرزهای آن تا رسیدن به مشروعیت علمی نهادینه شود. کارآفرینی، نیازمند توسعهی و بهره گیری از بنیان های نظری و مفهومی، نهادینه شدن آکادمیک روش های علمی مقتضی و معتبر و تبیین مستمر حیطه های موضوعی پالایش یافته است. بنابراین از پژوهشگران حوزه کارآفرینی انتظار می رود تا با بهره گیری از روش شناسی های مقتضی و چارچوب های مشروع علمی در مسیر توسعه دانش در این حوزه گام بردارند. زیرا نیز پژوهش های کارآفرینی ابتدا از حوزه مدیریت برخاست و به تدریج در بین رشته های مختلف دانشگاهی، پژوهشگران و نهادهای علمی متعددی رواج یافت. امروزه کارآفرینی حوزه ای است که پژوهشگران آن را به عنوان یک رشته ی مستقل مورد بررسی قرار می دهند. بنابراین، باید به صورتی نظام مند، پژوهش های این حوزه را بررسی کرد تا درک درستی از دستاوردهای آن، و همچنین نیازهای پژوهشی آینده به دست آید.